

PŘEHLED SYSTÉMŮ DOKTORSKÉHO STUDIA VE VYBRANÝCH ZEMÍCH EU

(Německo, Polsko, Rakousko, Francie)

zpracoval: Národní vzdělávací fond, o.p.s.

prosinec 2021

**Projekt sdílených činností
Strategická inteligence pro výzkum a inovace (STRATIN+)**

Zpracovatelský tým Národního vzdělávacího fondu:

Ing. Czesaná Věra, CSc.

Mgr. Janíčko Michal

PhDr. Kopicová Miroslava

Mgr. Klicnar Filip

Ing. Matoušková Zdeňka, CSc.

Mgr. Šímová Zdenka

Mgr. Tučková Markéta

Obsah

ÚVOD.....	4
NĚMECKO	5
Legislativní rámec doktorské přípravy.....	5
Organizace doktorské přípravy	5
Studijní povinnosti, jejich kontrola a získání doktorského titulu	7
Další charakteristiky	7
RAKOUSKO.....	9
Legislativní rámec doktorské přípravy.....	9
Organizace doktorské přípravy	10
Studijní povinnosti, jejich kontrola a získání doktorského titulu	11
POLSKO.....	12
Legislativní rámec doktorské přípravy.....	12
Organizace doktorské přípravy	12
Studijní povinnosti, jejich kontrola a získání doktorského titulu	14
FRANCIE	16
Legislativní rámec doktorské přípravy.....	16
Organizace doktorské přípravy	16
Studijní povinnosti, jejich kontrola a získání doktorského titulu	19
Další charakteristiky	20
INSPIRACE.....	22
POUŽITÁ LITERATURA.....	24

ÚVOD

Předložený materiál obsahuje přehled o podmínkách doktorského studia ve vybraných zemích EU – konkrétně v Německu, Rakousku, Polsku a Francii. Zdrojem přehledu byly dostupné dokumenty publikované evropskou agenturou Eurydice, příslušnými národními orgány i samotnými vysokými školami a to jak v angličtině, tak v národních jazycích.

Výběr zemí je založen na dvou důvodech. Jednak byly vybrány země s rozvinutou soustavou doktorského vzdělávání, které by mohly být inspirativní pro zdokonalování přípravy mladých odborníků pro Vaval v ČR. Dalším důvodem pro výběr byla skutečnost, že některé z těchto zemí představují pro české vysoké školy konkurenční prostředí při získávání mladých talentů - a to nejen v rámci ČR, ale také zejména v rámci střední a východní Evropy - pro doktorské studium a následně pro potenciální posílení personální kapacity výzkumně vývojových týmů v českém veřejném i podnikatelském sektoru.

Přehled o podmínkách doktorského studia v jednotlivých zemích je zpracován v jednotné struktuře tak, aby jednotlivé aspekty studia byly i přes různost podmínek alespoň rámcově porovnatelné. Je sledován legislativní rámec doktorské přípravy, organizace studia, studijní povinnosti a podmínky získání doktorského titulu.

V poslední části jsou popsána opatření aplikovaná v jednotlivých zemích, která mohou být inspirativní pro české prostředí.

NĚMECKO

Legislativní rámec doktorské přípravy

Základním zákonem, který stanovuje podmínky a podobu doktorské přípravy v Německu, je Vysokoškolský rámcový zákon.¹ Pozitivním příkladem je zde stanovená regulace, která zavazuje vysoké školy poskytnout doktorandům, kteří jsou zde zaměstnaní v časově omezených úvazcích v rámci jejich pracovního úvazku, prostor pro vlastní vědeckou práci². Tento rámcový zákon je do značné míry obecný a konkrétní podobu struktury, náplně a dalších charakteristik doktorské přípravy pak stanovují vysokoškolské zákony jednotlivých spolkových zemí (např. pro spolkovou zemi Sasko je tímto užším rámcem Saský vysokoškolský zákon³, atd.).

Daším zákonem výrazně ovlivňujícím přípravu doktorandů je od roku 2016 platný Zákon o časově omezených smlouvách ve vědě.⁴ Reguluje pracovní vztahy těch doktorandů, kteří pracují na státních vysokých školách a výzkumných institucích⁵. Jsou-li zde zaměstnaní, měli by mít přednostně smlouvu na dobu odpovídající době studia pro získání kvalifikace (u doktorského studia se předpokládají 3 roky), nejvíce však na dobu 6 let. Při práci v projektu by měli dostat smlouvu na dobu trvání projektu. Tento zákon se netýká pouze doktorandů, ale všech akademiků, kteří rozvíjejí své profesní kompetence: slouží obecně k podpoře kvalifikačního rozvoje v oblasti vědy.

Organizace doktorské přípravy

Přípravu k získání doktorského titulu je možné absolvovat **v instituci s pravomocí udělovat doktorský titul**, což jsou v Německu nejčastěji univerzity, které původně byly jedinou institucí oprávněnou tento titul udělovat. V roce 2020⁶ se zde připravovalo k získání doktorského titulu celkem 190 021 zájemců. V posledních letech získávají právo udělovat tento titul i další vysokoškolské instituce, například některé odborné vysoké školy (Fachhochschule). Celkově se připravovalo v roce 2020 na německých vysokoškolských institucích 192 270 doktorandů. Kromě toho mohou doktorandi svou disertaci zpracovávat na vysokoškolské instituci, výzkumné instituci či v podniku realizujícím výzkumné úkoly, který při doktorské přípravě spolupracuje s institucí s oprávněním poskytovat doktorský titul (zpravidla s univerzitou).

¹ HRG – Hochschulrahmengesetz, jeho znění viz např. <https://www.gesetze-im-internet.de/hrg/>.

² Par. 53, odst. 2.

³ Jeho znění viz <https://revosax.sachsen.de/vorschrift/10562>. Doktorské studium upravuje § 40.

⁴ Wissenschaftszeitvertragsgesetz, více informací viz např. <https://www.bmbf.de/de/karrierewege-fuer-den-wissenschaftlichen-nachwuchs-an-hochschulen-verbessern-1935.html>; plné znění je dostupné na <https://www.gesetze-im-internet.de/wisszeitvg/BJNR050610007.html>.

⁵ Na vysokoškolských institucích bylo v Německu zaměstnáno v roce 2019 61 % doktorandů, jedná se tedy o dominující způsob financování doktorského studia. Více viz výstupy panelového šetření Nacaps (www.nacaps.de) doktorandů, zde citujeme jeden z výstupů od A. Wegner: Die Finanzierungs- und Beschäftigungssituation Promovierender: Aktuelle Ergebnisse der National Academics Panel Study. Dostupné na: https://www.dzhw.eu/pdf/pub_brief/dzhw_brief_04_2020.pdf.

⁶ Údaje pocházejí z přehledové publikace německého statistického úřadu DESTATIS k problematice vysokých škol *Statistik der Promovierenden 2020*, která je dostupná na https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Bildung-Forschung-Kultur/Hochschulen/Publikationen/Downloads-Hochschulen/promovierendenstatistik-5213501207004.pdf?__blob=publicationFile.

Pro úplnost uvedme, že nejčastěji se na ostatních typech vysokých škol připravovali doktorandi na uměleckých vysokých školách (887 doktorandů v roce 2020, z toho 885 ve spolupráci s univerzitou a 2 ve spolupráci s výzkumnou institucí) a dále na pedagogických vysokých školách (638 osob připravujících se na promoci) a na teologických vysokých školách (v roce 2020 celkem 546 doktorandů – u všech však příprava probíhala ve spolupráci s univerzitou).

Rozšiřování palety institucí umožňujících přípravu na získání doktorského titulu je spojené mj. s větším propojením univerzit s praxí, konkrétně s výzkumnými institucemi a podniky, z nichž některé v Německu nabízejí tzv. „doktorandská pracovní místa“, tj. místa, u kterých zaměstnavatel počítá s tím, že pracovník souběžně s prací, anebo optimálně přímo v souladu s pracovní náplní realizuje disertační výzkum. V případě přímé oficiální spolupráce těchto výzkumných institucí či podniků nalezneme tyto doktorandy ve vysokoškolských statistikách jako „**doktorát ve spolupráci s výzkumnou institucí**“ (v roce 2020 bylo takových doktorandů 6 609) a „**doktorát ve spolupráci s podnikem a dalšími institucemi**“ (2 413 doktorandů v roce 2020). Disertaci tedy v roce 2020 ve spolupráci s nevysokoškolskou institucí připravovalo necelých 5 % doktorandů. Navzdory řadě vypisovaných programů a grantových projektů se jedná stále spíše o okrajový způsob organizace studia.

Nejrozšířenější formou získání doktorského titulu v Německu je tradiční **individuální studium** pod vedením školitele⁷. Na významu však postupně získávají **různé podoby strukturovaných doktorských programů** (doktorské školy, Graduiertenkolleg atd.), které jsou také často podporované různými státními i soukromými finančními zdroji. Významným příkladem tohoto typu podpory jsou Graduiertenkollegs financované DFG⁸, které jsou při vysokých školách zřizovány od roku 1990⁹. V roce 2019 těchto strukturovaných programů bylo v Německu 245.

Podpora zavádění v různé míře strukturované formy doktorského studia se datuje zhruba od 80. let minulého století, kdy se začaly prosazovat potřebné reformy doktorského vzdělání zaměřené na jeho zefektivnění¹⁰. Navzdory rostoucímu významu a podpoře strukturované přípravy doktorandů stále představují doktorandi vykazovaní ve strukturované podobě studia menšinu, byť významnou: podíl těchto doktorandů na všech doktorandech představoval v roce 2020 19 %¹¹.

Existuje i řada jiných typů strukturovaných programů pro přípravu doktorandů, které kolísají na škále mezi převážně individuálním studiem a zcela organizovaným studijním programem s přesně danými studijními povinnostmi i časovým rozvrhem. Zpřesnění charakteristiky strukturovaného doktorského programu pro Německo přináší definice německého statistického úřadu DESTATIS užívaná pro sledování ve vysokoškolských statistikách. Mezi strukturované doktorské programy řadí statistika ty

⁷ Viz např. informace z evropského serveru Euridice (https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/third-cycle-phd-programmes-31_en).

⁸ Deutsche Forschungsgemeinschaft – Německá společnost pro výzkum, více viz www.dfg.de.

⁹ Viz evropský web Euridice (https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/third-cycle-phd-programmes-31_en).

¹⁰ Více viz str. 14-15 studie Hausse, Kaulische a Zinnbauera z roku 2012, ke stažení na http://www.forschungsinform.de/Publikationen/Download/working_paper_13_2012.pdf.

¹¹ Údaje jsou dopočítané ze statistik uvedených v přehledu vysokoškolských statistik týkajících se doktorandů za rok 2020, který vydal německý statistický úřad DESTATIS. Viz https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Bildung-Forschung-Kultur/Hochschulen/Publikationen/Downloads-Hochschulen/promovierendenstatistik-5213501207004.pdf?__blob=publicationFile&statis.de, oddíl Tabulka s podrobným členěním, str. 33.

programy, postgraduální školy a výzkumné školicí skupiny, které nabízejí všem svým doktorandům strukturovaný program studijních aktivit a zároveň také splňují alespoň dvě z následujících podmínek: 1) zúčastnění vysokoškolští pedagogové nesou společnou zodpovědnost za přípravu a vedení doktorandů; 2) doktorandi jsou přijímáni na základě otevřeného, na soutěži založeného, přijímacího řízení obsahujícího výzvu k podávání přihlášek ke studiu; 3) možnost získat stipendium nebo pracovní místo alespoň pro část přijatých doktorandů.

Status doktorandů není v Německu **jednotně definován**. Doktorandi mohou být formálně studenty zapsanými ke studiu na univerzitě (tj. imatrikulovaní), ale tento zápis není všude pro doktorskou přípravu nutný. Na řadě univerzit je doktorská příprava možná i bez imatrikulace, tito doktorandi jsou často zaměstnanci univerzity. Další variantou je samostatný status doktoranda (Promovierende), který je zaveden ve spolkové zemi Baden-Württemberg na základě zemského vysokoškolského zákona¹². Jednou z výhod, které doktorandům tato zákonná úprava přináší, je možnost hlasovat v univerzitních orgánech vč. senátu. Např. na Univerzitě Heidelberg tak vznikl v roce 2015 doktorandský konvent¹³, který je v rámci univerzity orgánem zastupujícím a hájícím zájmy doktorandů na univerzitě.

Studijní povinnosti, jejich kontrola a získání doktorského titulu

Doktorát se uděluje po předložení a obhájení doktorské práce založené na samostatném výzkumu a na základě ústních zkoušek, které mohou být nahrazeny obhajobou disertační práce. Pro dokončení doktorské práce není celostátně stanoven žádný závazný termín. V případě individuálního doktorského studia probíhá příprava doktoranda zpravidla na základě individuálního plánu, klíčový je však disertační výzkum a příprava disertační práce. Jiná situace je v případě strukturovaných doktorských škol, které přípravu lépe systematizují a zahrnují větší množství forem kontroly přípravy disertace i cílených typů vzdělávání (semináře apod.). Specifická je pak situace doktorandů, kteří jsou zaměstnáni na univerzitě, a zpravidla se mj. účastní i výuky studentů. Značná různorodost požadavků neumožňuje zevrubnější popis požadavků.

Další charakteristiky

Podle dlouhodobého panelového šetření Nacaps¹⁴ financuje svou přípravu k získání doktorského titulu 61 % doktorandů pomocí zaměstnání na vysoké škole nebo v mimouniverzitním výzkumném zařízení, 18 % zaměstnáním mimo vědu a 17 % stipendiem. **Průměrný čistý příjem** měli podle tohoto šetření doktorandi EUR 1.841,- (medián byl 1 700,-), přičemž 2/3 z nich bylo s finanční situací spokojeno.

V případě pochybení obecně ve vědě, a specificky i pro případ potíží v doktorském studiu, je v Německu k dispozici řada lokálních **ombudsmanů** jak obecně pro oblast vědy¹⁵, tak konkrétně pro

¹² Gesetz über die Hochschulen in Baden-Württemberg, http://www.landesrecht-bw.de/jportal/portal/t/cjm/page/bsbawueprod.psml?pid=Dokumentanzeige&showdoccase=1&js_peid=Trefferliste&fromdoctodoc=yes&doc.id=jlr-HSchulGBWpG11&doc.part=g&doc.price=0.0#focuspoint.

¹³ Více např. <https://www.uni-heidelberg.de/de/newsroom/wir-stellen-vor-der-doktorandenkonvent>.

¹⁴ Zpráva o finanční situaci a zaměstnání doktorandů z tohoto dlouhodobého panelového šetření je ke stažení na https://www.dzhw.eu/pdf/pub_brief/dzhw_brief_04_2020.pdf.

¹⁵ <https://ombudsman-fuer-die-wissenschaft.de/liste-der-ombudspersonen/>.

doktorské studium¹⁶. Zároveň je možné se obrátit na nadregionální kancelář ombudsmana pro vědu se sídlem v Berlíně¹⁷. Síť ombudsmanů pro vědu i centrální kancelář ombudsmana jsou jedny z orgánů Německé výzkumné společnosti (DFG, Deutsche Forschungsgemeinschaft), jejímž cílem je podpora dobré vědecké praxe.

¹⁶ Např. na Univerzitě Heidelberg, více viz <https://www.graduateacademy.uni-heidelberg.de/beratung/ombudsperson.html>.

¹⁷ Více viz <https://ombudsman-fuer-die-wissenschaft.de/>.

RAKOUSKO

Legislativní rámec doktorské přípravy

Výchozím zákonem upravujícím doktorskou přípravu v Rakousku je Spolkový zákon o organizaci univerzit a jejich studií (tzv. Universitätsgesetz) z roku 2002¹⁸. **Doktorandi mají** podle tohoto zákona **statut studentů**, kteří prostřednictvím studia rozvíjejí své vědecké kompetence. Podle par. 95 tohoto zákona může doktorand zároveň působit na univerzitě jako příjemce výzkumného stipendia, tzn. pracovat na univerzitě ve výzkumném projektu a pobírat k tomuto účelu stipendium. V tomto případě nejsou doktorandi zaměstnancem univerzity. **Uzavřít pracovní smlouvu s univerzitou je pro doktorandy také možné**, zpravidla pak pracují jako vědečtí pracovníci či výzkumníci. V rámci snahy o zajištění dobrých rozvojových podmínek pro mladé vědce nabídla např. Technická Univerzita ve Vídni¹⁹ v roce 2019 všem svým doktorandům, kteří jsou zaměstnáni na univerzitě, zvýšení úvazku na 30 hodin týdně, přičemž většina tuto nabídku přijala²⁰.

Doktorské studium v Rakousku poskytují státní a soukromé vysoké školy, které jsou k tomu oprávněné²¹. Jedná se o **vysoké školy univerzitního typu a vysoké školy aplikovaných věd**²². Pedagogické vysoké školy²³ toto oprávnění nemají. Soukromá vysoká škola může zažádat o akreditaci na soukromou univerzitu a pokud ji získá, může také nabízet doktorské studijní programy²⁴. Zakládat soukromé vysoké školy lze v Rakousku od roku 1999²⁵, novelizovaný právní základ pro tento typ VŠ, Zákon o soukromých vysokých školách²⁶, je platný od r. 2021²⁷ a obsahuje předpisy o akreditaci u rakouské Agentury pro zajištění kvality a akreditaci - AQ Austria²⁸, o studiu, organizaci a personálním obsazení soukromých vysokých škol.

Spolkový zákon o externím zajištění kvality vysokých škol a o Agentuře pro zajištění kvality a akreditaci²⁹ je platný jak pro soukromé, tak pro státní univerzity, vysoké školy aplikovaných věd i

¹⁸ Bundesgesetz über die Organisation der Universitäten und ihre Studien, plné znění tohoto zákona viz <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20002128>.

¹⁹ Technische Universität Wien, www.tuwien.at.

²⁰ TU-Wien - Wissensbilanz 2019, str. 82 (https://www.tuwien.at/fileadmin/Assets/tu-wien/Ueber_die_TU_Wien/Berichte_und_Dokumente/Wissensbilanz/TUW_Wissensbilanz_2019.pdf)

²¹ Viz informace o doktorském studiu v Rakousku na evropském webu Eurydice (https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/third-cycle-phd-programmes-1_en).

²² Fachhochschulen.

²³ Pädagogische Hochschulen.

²⁴ Doktorské studijní programy mohou nabízet ze soukromých vysokých škol jen ty, které získaly akreditaci jako soukromá univerzita. Viz Zákon o soukromých vysokých školách, par. 4

(<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20011248>). Zároveň platí, že soukromá univerzita musí nabízet alespoň jeden doktorský studijní program.

²⁵ Zdroj: <https://www.bmbwf.gv.at/Themen/HS-Uni/Hochschulsystem/Gesetzliche-Grundlagen/Privatuniversitaeten--Privatuniversitaetengestzt---PUG.html>.

²⁶ Bundesgesetz über Privathochschulen (Privathochschulgesetz – PrivHG). Plné znění viz <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20011248>

²⁷ Jedná se o výše zmíněný Zákon o soukromých vysokých školách.

²⁸ <https://www.aq.ac.at/de/> - Agentur für Qualitätssicherung und Akkreditierung Austria.

²⁹ Bundesgesetz über die externe Qualitätssicherung im Hochschulwesen und die Agentur für Qualitätssicherung und Akkreditierung Austria (Hochschul-Qualitätssicherungsgesetz – HS-QSG), plné znění na: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20007384>.

pedagogické vysoké školy. Jedná se o celistvý systém nastavený s cílem institucionálního zajištění kvality vysokého školství. Kvalita vysokých škol je zajišťována prostřednictvím³⁰:

1. certifikace systému managementu kvality vzdělávacích zařízení,
2. akreditace studia,
3. akreditace vzdělávacích zařízení,
4. dozoru nad vzdělávacími institucemi akreditovanými podle tohoto spolkového zákona a nad studiem akreditovaným podle tohoto spolkového zákona.

Tento systém propojuje vnější kontrolu kvality s nařízeným a externě certifikovaným interním systémem řízení kvality vzdělávacích institucí, přičemž cílem je zajistit vysoké standardy a neustálý rozvoj kvality těchto institucí.

Organizace doktorské přípravy

Doktorská příprava probíhá v doktorských studijních programech, které jsou stále převážně **organizovány oborově**, vzrůstá však důležitost interdisciplinárního přístupu³¹. Některé univerzity zavádějí fakultní nebo celoškolské jednotky poskytující podporu, ale také specifické kurzy pro doktorandy. Rovněž postupně vzrůstá význam **strukturovaných doktorských programů a škol (tzv. Doktoratskollegs)**, v jejichž rámci získávají doktorandi jednak možnost spolupráce na výzkumu, přístup do mezioborových týmů a bohatší strukturu podpory profesního rozvoje. Do tohoto typu programů se lze dostat na základě **výběrového řízení**, doktorandi se pak zpravidla stávají zároveň zaměstnanci univerzity – získávají tedy zároveň **status studenta i zaměstnance**.

Základní podmínkou k přijetí je ukončené magisterské či srovnatelné vzdělání. Ve studijním plánu mohou být určeny kvalitativní požadavky pro přijetí do příslušného programu. U doktorských studijních programů vyučovaných v cizím jazyce může vysoká škola stanovit počet studentů a omezit přijímání prostřednictvím přijímacího řízení. Rovněž pro vstup do strukturovaných doktorských programů musí zpravidla doktorandi projít přijímacím řízením, zejména proto, že jsou obvykle na univerzitě v případě přijetí zaměstnání. Soukromé vysoké školy uplatňují stejné standardní požadavky pro přijetí do doktorských programů jako veřejné vysoké školy. Mohou však stanovit další výběrová řízení pro přijetí.

Kromě denního řádného studia umožňuje zákon i kombinovanou formu doktorského studia. Doktorské studium musí trvat nejméně 3 roky, kombinované doktorské studium musí trvat nejméně 5 let³². Pracovní zátěž pro takový studijní program musí činit nejméně 120 ECTS bodů.

Školné jako takové není pro doktorandy (ani další řádné studenty) stanoveno. V případě překročení předpokládané doby studia o více než 2 semestry však doktorandům vzniká povinnost platit školné ve

³⁰ Podle Spolkového zákona o systému externího zajištění kvality vysokých škol a o Agentuře pro zajištění kvality a akreditaci, Par. 1, odst. 2.

³¹ Zdroj: Evropský informační portál Eurydice, https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/third-cycle-phd-programmes-1_en.

³² Par. 53, Bundesgesetz über die Organisation der Universitäten und ihre Studien, plné znění tohoto zákona viz <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20002128>.

výši 363,36 EUR za každý semestr³³. Školné se vybírá předem. Vybrané finance zůstávají vysoké škole, na které studenti studují. Jedná se fakticky o opatření, které zároveň motivuje studenty k včasnému ukončení studia a zároveň přináší vysokým školám dodatečné finance.

Vysokoškolským studentům, kteří potřebují řešit potíže, které z nějakého důvodu nemohou či nechtějí řešit na své univerzitě, mohou využít **služeb ombudsmana** pro studenty při Spolkovém ministerstvu školství, vědy a výzkumu (www.ombudsmann.at). Jedná se o odborně zaměřené oddělení, které se kromě ombudsmanských činností vyjadřuje k celkovému dění v oblasti vysokých škol, např. k návrhům novelizace vysokoškolského zákonodárství. Kromě této kanceláře jsou ombudsmani k dispozici také na jednotlivých univerzitách³⁴. Podpoře dobré vědecké praxe se v Rakousku věnuje i Rakouská agentura pro vědeckou integritu³⁵.

Studijní povinnosti, jejich kontrola a získání doktorského titulu

Příprava na získání doktorského titulu je v Rakousku ze zákona definována jako studium, které poskytují k tomu oprávněné státní a soukromé vysoké školy. Vysoké školy jsou ze zákona při tvorbě studijních plánů doktorských studijních programů autonomní. Pro každý doktorský studijní program³⁶ musí jeho poskytovatel vypracovat a zveřejnit studijní plán, který stanovuje zejm. kvalifikační profil, strukturu programu, studované předměty a zkoušky a vypracování a předložení disertační práce, která představuje hlavní část doktorských studijních programů. Pravidla pro vedení a hodnocení doktorských prací stanovují statuty příslušných univerzit.

Na řadě univerzit je zúčastněnými stranami (školitel, doktorand a univerzita) **podepisována dohoda o projektu disertační práce**, která zahrnuje práva a povinnosti, popis projektu doktorské práce, harmonogram, rozsah péče školitele (např. četnost schůzek), studijní povinnosti doktoranda (práce v kurzech, články, zkoušky atp.).

Hlavní **školitel** je klíčová osoba pro vedení doktorské práce. Dříve převládal jednoznačně individuální dohled, nyní se v souvislosti s doktorskými školami a rozvoje strukturovaných programů stále více uplatňují tzv. **disertační komise a supervizní týmy**, které umožňují např. i interdisciplinární a interinstitucionální zpětnou vazbu pro doktoranda. Konkrétní pravidla pro vedení doktorské práce jsou stanoveny ve statutech vysokých škol a jejich studijních programů. Na kvalitu práce školitele dohlíží také institucionální **systém zajišťování kvality**.

Doktorský titul uděluje orgán univerzity k tomu zmocněný studentům řádného denního i kombinovaného doktorského studia po kladném hodnocení všech zkoušek předepsaných studijním plánem a po odevzdání kladně hodnocené disertační práce písemným oznámením, nejpozději do jednoho měsíce po splnění všech požadavků³⁷.

³³ Spolkový zákon o organizaci univerzit a jejich studií, par. 91. Plné znění zákona viz <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20002128>. Tato povinnost se týká rakouských a dále zejm. studentů z EU a EHP zemí. Studenti ze třetích zemí platí školné

³⁴ Např. na Univerzitě Vídeň, více viz <https://www.qs.univie.ac.at/en/services/ombuds-office/>.

³⁵ Österreichische Agentur für Wissenschaftliche Integrität, <https://oeawi.at>.

³⁶ Viz evropský informační portál Eurydice, https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/third-cycle-phd-programmes-1_en.

³⁷ Par. 87, odst. 1 a 1a Spolkového zákona o orgaizaci univerzit a jejich studií.

POLSKO

Legislativní rámec doktorské přípravy

Organizace vzdělávání doktorandů je stanovena v Zákoně o vysokém školství a vědě³⁸. Polské vysoké školství prošlo v nedávné době změnami, které transformovaly i dosavadní způsob organizace doktorského studia. Od roku 2018 jsou zde zaváděny úpravy vysokoškolského studia založené na výše jmenovaném zákoně, který ve své novelizované podobě vešel v platnost v roce 2017. Změny jsou zaváděny postupně a jejich vyhodnocení zatím není k dispozici, ačkoli se plánovalo na rok 2021.

Nová zákonná úprava je vedena snahou³⁹ nově organizačně uchopit systém vysokoškolského vzdělávání a vědy v Polsku, vytvořit podmínky pro uplatnění vědecké a didaktické excelence, zajistit vyvážený rozvoj akademických center v celé zemi. Tato novela také zavádí **doktorské školy** jako organizační jednotky poskytující doktorské studium. Do přípravy reformy byla zapojena svými podněty a připomínkami i akademická obec. Reforma mimo jiné zvýšila minimální platy vysokoškolských učitelů, a to v průměru o 800 PLN hrubého. Nařízením ministra je stanoven **minimální měsíční plat** profesora na veřejné vysoké škole na PLN 6 410,-. **Od tohoto platu zákon odvozuje i příjem doktorandů** a dalších akademických pracovníků (viz dále).

Kromě této klíčové normy upravuje oblast doktorského studia v Polsku ještě Zákon o vědeckých hodnostech a titulech a o vědeckých hodnostech a titulech v oblasti umění z roku 2003⁴⁰.

Organizace doktorské přípravy

Novým zákonem byly **vysoké školy rozděleny na akademické vysokoškolské instituce a neuniverzitní vysokoškolské instituce**⁴¹. Akademické mohou poskytovat na rozdíl od neuniverzitních doktorské studium, neposkytují ale specializované vzdělávání s praktickým profilem. Na programy zejména prvního stupně, ale také druhého stupně s praktickým profilem a na specializované vzdělávání se orientují neuniverzitní VŠ. Rozhodujícím kritériem pro rozřazení vysokých škol do těchto dvou skupin je akademická kategorie, kterou získají při hodnocení: A+, A, B+, B. Akademické vysokoškolské instituce musí dosahovat alespoň v jednom předmětu stupně B+ nebo vyššího. Neuniverzitní VŠ instituce naopak nemají kategorii A+, A ani B+ v žádném oboru.

Zařazení instituce do jedné z kategorií A+, A, B+, B, C bude probíhat na základě posouzení kvality vědecké činnosti v rámci oborů provozovaných v daném subjektu⁴². Hodnocení bude zohledňovat individuální úspěchy všech zaměstnanců zastupujících určitý obor v instituci. Získaná kategorie pak bude ovlivňovat oprávnění k poskytování studia, provozování doktorské školy, udělování titulů a

³⁸ Law on Higher Education and Science. Plné znění viz https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/third-cycle-phd-programmes-56_en, anglické znění <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/konstytucja-dla-nauki-2>.

³⁹ Viz <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/konstytucja-dla-nauki-2>.

⁴⁰ Anglická verze „Law on Academic Degrees and Title and Degrees and Title in the Arts“ viz http://www.en.pollub.pl/files/17/attachment/102_Polish_Law_on_Academic_Degrees_and_Title_2003.pdf.

⁴¹ Viz příručka k reformě vysokoškolského vzdělávání a vědy dostupná na <https://konstytucjadlanauki.gov.pl/content/uploads/2019/02/przewodnik-po-reformie-wydanie-i-poprawione-marzec-2019.pdf>.

⁴² Viz <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/ewaluacja>.

hodností, vč. titulu doktorského, a také výši finančních prostředků ze státního rozpočtu. První evaluace proběhne v roce 2021 a bude hodnotit práci v letech 2017 – 2020.

Zatímco dříve provozovala doktorské vzdělávání autorizovaná část univerzity (zpravidla fakulta), nyní bude jejich vzdělávání probíhat na **doktorských školách provozovaných celou univerzitou**⁴³. Právo provozovat doktorskou školu je podmíněno získáním vědecké kategorie: může ji založit subjekt provádějící vědeckou činnost alespoň ve dvou vědeckých oborech kategorie A+, A nebo B+. Doktorské vzdělání a doktorské školy fungují napříč organizačními jednotkami fakulty a zaměřují se na obory. **Předpisy** upravující doktorské studium přijímají senáty nebo vědecké rady **jednotlivých doktorských škol**, nadále to tedy nejsou předpisy univerzitní či fakultní.

Doktorské vzdělávání může probíhat ve spolupráci s jinou institucí, zejména se zaměstnavatelem, zahraniční vysokou školou nebo výzkumnou institucí. Společně mohou doktorský titul udělovat vysoké školy, ústavy Polské akademie věd, výzkumné ústavy nebo mezinárodní ústavy (mezinárodní výzkumné ústavy zřízené v Polsku samostatnými zákony parlamentu), a to v oboru, ve kterém má každá instituce hodnocení výzkumu A+, A nebo B+. Spadají sem i zahraniční instituce s oprávněním udělovat doktorský titul v daném oboru. Subjekty, které získaly alespoň jednu kategorii B+ nebo vyšší, mohou provozovat společnou doktorskou školu, přičemž ujednání o spolupráci jsou stanovena v písemné dohodě.

Rozlišení typů studia na studium na plný a částečný úvazek bylo zrušeno, stále je však možné studovat v tzv. **externím studiu**, zpravidla při ústavu Akademie věd či u jiné instituce oprávněné poskytovat doktorské vzdělávání ve spolupráci s univerzitou. V případě, že doktorand studuje v externím režimu, není součástí doktorské školy poskytující strukturovaný program a nemá ani status doktorského studenta. Získání titulu je v tomto případě spojeno s poplatky, které však nesmí přesáhnout náklady řízení o přidělení doktorského titulu (zejm. jde o náklady na odměnu pro školitele, pomocného školitele a oponentů). Usiluje-li v externím režimu o doktorát výzkumník či akademický učitel, nese náklady jeho zaměstnavatel (tj. univerzita, ústav Polské akademie věd, výzkumný ústav nebo mezinárodní institut).

Polská vysokoškolská legislativa umožňuje i zakládání organizačních jednotek k podpoře hospodářské (podnikatelské) činnosti zaměstnanců, doktorandů a studentů univerzity. Za tímto účelem mohou univerzity zakládat **podnikatelské inkubátory, centra pro transfer technologií a účelové společnosti v rámci univerzity**. Pravidla pro jejich provoz a řízení se novým zákonem výrazně nezměnila. Tímto způsobem mohou VŠ rozšiřovat kompetence a rozvojové i ekonomické možnosti doktorandů a mladých vědců.

Doktorandské vzdělávání trvá 3 až 4 roky, převažuje čtyřletý cyklus. Na žádost doktoranda může vedoucí doktorandské školy prodloužit dobu vzdělávání celkem až o 2 roky a zároveň osvobodit studenta od účasti na výuce v případě, že v rámci doktorandského vzdělávání provádí výzkum dlouhodobého charakteru. Přesná délka vzdělávání je stanovena v předpisech dané doktorské školy.

Pokud akademická instituce, ústav Polské akademie věd nebo mezinárodní vědecký ústav zaměstnává nejméně 12 zaměstnanců, kteří vykonávají vědeckou činnost v daném oboru, podléhá

⁴³ Vládní webová stránka k novému Zákonu o vysokoškolském vzdělávání a vědě, oddíl o PhD., více viz konstytucjadlanauki.gov.pl/ksztalcenie-doktorantow-najczesciej-zadawane-pytania.

povinnému hodnocení v tomto oboru. Jiná pravidla platí pro odborné vysoké školy, výzkumné ústavy nebo subjekty, které vykonávají převážně samostatnou a soustavnou vědeckou činnost. Zde se hodnocení provádí na vyžádání.

Hodnocení bude probíhat v rámci oborů na univerzitě, nikoliv fakult (organizačních jednotek), jak tomu bylo doposud. Důvodem této změny je snaha posílit vědecký potenciál univerzity, přičemž zástupci jednotlivých oborů, kteří jsou v současnosti rozptýleni na různých katedrách téže univerzity, si nebudou vzájemně konkurovat. Hodnocení bude provádět Komise pro hodnocení vědy a první hodnocení podle nových pravidel mělo proběhnout v roce 2021 a pokrývat období let 2017 - 2020.

Studijní povinnosti, jejich kontrola a získání doktorského titulu

Učební plány pro doktorské vzdělávání vypracovávají senáty nebo vědecké rady doktorských škol na vysokých školách a výzkumných institucích a schvalují je orgány dané instituce. Učební plány obsahují počet hodin povinných kurzů, které je třeba absolvovat, kurzů, které je třeba splnit, a zkoušek, které je třeba vykonat a složit v každém roce studia. Kromě toho může být od doktorandů na vysokých školách požadováno, aby v rámci své praktické přípravy vedli výukové kurzy (v rozsahu maximálně 60 vyučovacích hodin ročně).

Doktorand po konzultaci se svým školitelem (školiteli) vypracuje **individuální výzkumný plán**, který zahrnuje zejména harmonogram přípravy disertační práce, a předloží jej subjektu provozujícímu danou doktorskou školu do 12 měsíců od data zahájení studia. Hlavní povinností doktorandů je pracovat na disertačním výzkumu, plnit doktorské kurikulum a podávat zprávy o postupu práce. Kromě toho jsou doktorandi povinni vyučovat nebo se na výuce studentů podílet.

Doktorandi mohou ovlivňovat kurikula a konkrétní podobu rozvrhů prostřednictvím studentských samosprávných organizací.

Velká část dosavadních zásad pro vedení řízení o udělení doktorského titulu je nově upravena ve vnitřních předpisech doktorského studia konkrétní instituce. Důležitou změnou je průběh řízení, zejména okamžik jeho zahájení. V souladu s novými předpisy je podmínkou zahájení řízení o udělení doktorského titulu předložení disertační práce a splnění základních požadavků (odborný titul, dosažení výsledků učení, minimální výstup, kladné stanovisko školitele/školitelů). Ustanovení nového zákona však neupravují podrobně všechny otázky spojené se samotným řízením o udělení titulu, úpravu provádí jednotlivé instituce.

Požadavky k získání doktorského titulu podle nového zákona již nezahrnují povinnost konat doktorskou zkoušku, ani jazyková zkouška není ze zákona nutnou podmínkou udělení doktorátu (jazykové dovednosti lze doložit osvědčením o znalostech alespoň na úrovni B2). Pokud ovšem doktorandi studují mimo doktorské školy, tj. externě, musí univerzity stanovit podrobná pravidla pro ověřování výsledků učení pro kvalifikace na úrovni 8 odpovídající doktorskému stupni vzdělání. Z výsledků vědecké práce jsou požadovány vědecké nebo umělecké výsledky, které mohou mít podobu vědeckého článku publikovaného ve vědeckém časopise, v recenzovaných materiálech z mezinárodní konference (zařazeno do ministerského seznamu vědeckých časopisů); vědecké monografie vydané nakladatelstvím (rovněž zařazeno do ministerského seznamu nakladatelů); kapitoly v monografii nebo významného uměleckého díla.

Nově byl zaveden požadavek na získání alespoň dvou kladných hodnocení disertace ze tří předkládaných posudků. Doktorskou práci nově posuzují vždy **3 recenzenti**. O připuštění k obhajobě rozhoduje orgán, který uděluje doktorský titul (senát nebo jiný, ve stanovách uvedený orgán).

Nové předpisy významně nezměnily formální a obsahové požadavky na disertace, nadále musí prezentovat obecné teoretické znalosti v oboru a schopnost samostatné vědecké nebo umělecké práce, přičemž téma musí být originálním řešením vědeckého problému nebo originálním uplatněním výsledků vlastního výzkumu, ev. originálním uměleckým počinem. Může se jednat jak o vědeckou monografii, tak o soubor publikovaných a tematicky souvisejících vědeckých článků; ev. podle oboru studia projektové, konstrukční, technologické, realizační nebo umělecké práce.

Nově je zákonem⁴⁴ jednoznačně stanovena **výše odměny** za úspěšně ukočené řízení o přidělení doktorského titulu **pro školitele** (83 % odměny profesora - 5320,30 PLN), pro asistenta školitele (50 % odměny profesora - 3205,00 PLN) a pro oponenty (27 % odměny profesora - 1730,70 PLN). Poplatek za řízení hradí uchazeč o titul, pokud je však akademickým nebo vědeckým pracovníkem, hradí náklady zaměstnavatel.

Péče o doktoranda se ujímá tzv. **promotor (školitel)**, který může být buď jeden, více než jeden, nebo je možná kombinace promotor a pomocný promotor. Více školitelů se zapojuje zejména v situacích doktorské práce zasahující do více oborů.

Doktorské studium na doktorské škole je pro studenty zdarma a každý účastník doktorské školy pobírá měsíční stipendium. **Stipendium** dostávají doktorandi po dobu 4 let a jeho výše je upravena zákonem: minimální stipendium je navázáno na plat profesora: nejméně 37 % platu profesora⁴⁵ v období před ověřením výsledků studia v polovině studia; nejméně 57 % platu profesora⁴⁶ po ověření. Výše doktorandského stipendia se může také lišit v závislosti na výsledcích doktoranda.

Podmínky doktorandů se v řadě ohledů podobají pracovní smlouvě: doktorandi mají nárok na dovolenou až 8 týdnů ročně, kterou si vybírají v období, kdy neprobíhá výuka; jsou účastníky národního sociálního a zdravotního pojištění. Doktorandi mohou kromě výše uvedeného stipendia získat i další formy finanční podpory, např. stipendia za studijní výsledky, příspěvek na stravování a ubytování nebo stipendium pro zdravotně postižené.

Základem hodnocení průběhu doktorského studia je sledování plnění individuálního plánu. Podle nových pravidel prochází doktorandi navíc také tzv. interim hodnocením, které se odehrává v polovině studia. Součástí původního návrhu reformy byla mj. i povinná zahraniční mobilita, která je předmětem diskuse i v ČR. V Polsku bylo od tohoto záměru upuštěno.

Pro podporu nasměrování a rozvoje kariéry doktorandů jsou na polských univerzitách zakládána kariérová centra, mj. ve spolupráci s veřejnými službami zaměstnanosti i komerčními subjekty orientovanými na trh práce. Personální agentury jsou zahrnovány zejména kvůli informačnímu zakotvení o reálných možnostech pracovního uplatnění absolventů. Dostupné jsou také např. specializované veletrhy pracovních příležitostí.

⁴⁴ Dříve byla stanovena pouze ve vyhlášce.

⁴⁵ Tj. momentálně 37 % z platu PLN 6410,-, ted PLN 2372,-; tj. zhruba 13 000,- Kč.

⁴⁶ Tj. momentálně 57 % z platu PLN 6410,-, ted PLN 3654,-; tj. zhruba 20 000,- Kč.

FRANCIE

Legislativní rámec doktorské přípravy

V souladu se závazky přijatými v "Paktu pro výzkum" (Pacte pour la recherche), vyjádřenými v Zákoně o plánování výzkumu č. 2006-450 ze dne 18. dubna 2006 a na základě nařízení ze dne 7. srpna 2006, bylo **doktorandské vzdělávání ve Francii nově pojato**. Je tak v souladu se směry stanovenými v "Evropské chartě pro výzkumné pracovníky", zejména pokud jde o postavení doktorandů, jejichž statut by se měl co nejvíce přiblížit pozici mladých vědeckých/výzkumných pracovníků.

Doktorské studium ve Francii upravuje více dokumentů, zejména:

- Článek L612-7 školského zákoníku⁴⁷,
- Zákoník pro výzkum⁴⁸,
- Vyhláška ministra pro národní vzdělávání, vysokoškolské vzdělávání a výzkum ministra pro vysokoškolské vzdělávání a výzkum ze 7. srpna 2006⁴⁹, která stanovuje mj. práva a povinnosti zúčastněných stran: doktoranda, vedoucího práce, vedoucího doktorské školy a ředitele hostitelské laboratoře,
- Vyhláška předsedy vlády z 23. dubna 2009 týkající se smluvních doktorandů veřejných institucí vyššího vzdělávání nebo výzkumu⁵⁰,
- Zákon č. 2013-660 ze dne 22. července 2013 o vysokoškolském vzdělávání a výzkumu.

Důležitý je také aktuální Zákon č. 2020-1674 ze dne 24. prosince 2020 o programování výzkumu (LPR)⁵¹. Řeší mj. strategické zaměření výzkumu a rozpočtové plánování, zvýšení atraktivity vědecké kariéry, posílení vztahu mezi výzkumem a národním hospodářstvím a společností. Zavádí **soukromoprávní doktorskou smlouvu** jako další formu doktorské smlouvy rozšiřující možnosti **veřejnoprávní doktorské smlouvy, postdoktorské smlouvy** zlepšující postavení absolventů doktorského studie a umožňuje také **juniorské profesury** jako možnost stabilní akademické pozice v časnější životní etapě, než bylo doposud možné.

Organizace doktorské přípravy

Doktorská příprava je ve Francii chápána jako získávání vysoké specializace a příprava výzkumníků⁵². Po získání magisterského titulu nebo jeho ekvivalentu mohou studenti nastoupit do doktorského studia organizovaného **v rámci doktorských škol**. Tyto školy umožňují získání doktorského titulu po předložení disertační práce nebo souboru prací, a to během tří nebo čtyř let.

⁴⁷ Code de l'éducation.

⁴⁸ Code de la recherche.

⁴⁹ Arrêté du 7 août 2006 relatif à la formation doctorale.

⁵⁰ Décret n° 2009-464 du 23 avril 2009 relatif aux doctorants contractuels des établissements publics d'enseignement supérieur ou de recherche.

⁵¹ Informace o zákoně viz: <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/fr/loi-de-programmation-de-la-recherche-pour-les-annees-2021-2030-49733>

⁵² Zdroj: EURYDICE, https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/france/third-cycle-phd-programmes_en

Francouzské doktorské školy jsou zřizovány na základě zákona o doktorském studiu z r. 2006⁵³, mají vlastní právní subjektivitu a je jich značné množství (v roce 2012 celkem 285⁵⁴). Zřizovatelem doktorské školy je vždy veřejná vysoká škola, v čele stojí ředitel. Ostatní vysoké školy a další výzkumné organizace mohou vystupovat v roli spolupracující organizace. Oproti českému systému tedy fungují tyto doktorské školy „napříč“ fakultami, nejsou vázány na jednotlivé fakulty, nýbrž na vysoké školy či výzkumné instituce. Doktorské školy byly založeny se záměrem zajistit:

- strukturované doktorské studium, excelentní úroveň přípravy,
- možnost vytvořit doktorské školy pro všechny instituce vysokoškolského vzdělávání,
- vstup a přípravu doktorandů do kvalitního vědecké prostředí garantovaného uznanými vědeckými týmy,
- vhodné vzdělávací příležitosti pro doktorandy, které podpoří profesionální zpracování doktorského projektu.

Contrat doctoral⁵⁵

Contrat doctoral je **specifická pracovní smlouva na dobu určitou**. Jedná se o základní právní vztah mezi doktorandem a poskytovatelem doktorské přípravy. Není však uzavírán vždy, protože je vázán na financování doktorského studia. Pokud uchazeč financuje své studium např. ze svých prostředků, doktorskou smlouvu uzavírat nemusí. Může tak absolvovat doktorské studium i v případě, že se mu nepodařilo získat doktorskou smlouvu.

Tato smlouva je uzavírána na základní dobu 3 let, což je zároveň standardní doba trvání doktorského studia. Smlouvu je možné prodloužit na 4 – 5 let. Doktorandovi zaměstnavatel může svěřit **další pracovní činnosti, které však nesmí překročit 1/6 skutečné roční pracovní doby**. Hlavní činností doktorandů v rámci této smlouvy je disertační výzkum. Zaměstnavatel zaměstnávající doktorandy podle této smlouvy ho pověřuje výzkumnou prací shodnou s tématem disertace a podílí se na jeho doktorském vzdělávání. Podmínkou je, že zaměstnanec je zapsán k doktorskému studiu. Zpravidla tuto smlouvu s doktorandy uzavírají vysoké školy.

Finance potřebné na pokrytí nákladů plynoucích z této smlouvy poskytuje doktorské škole (opět na základě smlouvy) **sponzor** (bailleur de fonds/funder), kterým může být národní vláda, regionální správa, francouzská nebo evropská agentura, asociace nebo fond, v některých případech i firma. Na základě smlouvy uzavřené mezi školou a sponzorem se pak rozhoduje i o počtu doktorandů přijatých na základě contrat doctoral a o výši jejich mzdy. **Dolní hranice mzdy vyplácené z doktorské smlouvy** je legislativně ohraničena pouze minimální mzdou.

Za vytvoření podmínek a zajištění financování i dalších materiálních potřeb a nákladů spojených s doktorským studiem zodpovídá doktorská škola: ředitel doktorské školy schválí **plán doktorských výzkumů** a jejich finanční, materiální a nákladové zajištění; údaje k tomu potřebné předkládá vedoucí

⁵³ Zákon č. 2006-450 z 18. dubna 2006, nařízení ze 7. srpna 2006

⁵⁴ Více zde:

http://www.ehea.info/Upload/document/members/france/National_Report_France_2015_566719.pdf.

Seznam vysokoškolských institucí akreditovaných pro poskytování doktorského studia lze nalézt na <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/fr/etablissements-d-enseignement-superieur-accrédites-delivrer-le-doctorat-46523>.

⁵⁵ Code de la recherche, Article L412-3,

https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000042752159/

výzkumné skupiny. Po schválení je možné vybírat konkrétní zájemce o doktorské studium, jejichž přijetí opět schvaluje nejen jejich školitel, ale také vedoucí výzkumné jednotky a vedoucí doktorské školy. Tento poměrně složitý systém schvalování má zajistit reálnou financovatelnost působení doktoranda na pracovišti včetně nákladů spojených s realizací disertačního výzkumu a disertační práce.

Contrat doctoral není klasickou pracovní smlouvou, ale v řadě ohledů se jí podobá. Pro financování doktorského studia prostřednictvím soukromých subjektů byla vytvořena možnost smlouvy CIFRE⁵⁶ (viz níže), a lze zvažovat i jiné formy smluv. Ve všech případech doktorand požívá sociální ochrany (nemoc, rodina, důchod, nezaměstnanost). Financování doktorandů, které neposkytuje plnou sociální ochranu, bylo zakázáno Oběžníkem Ministerstva vysokého školství, výzkumu a inovací ze dne 20. října 2006⁵⁷.

Finanční ohodnocení doktorandů pracujících na základě doktorské smlouvy pro veřejný sektor bylo od 1. září 2022 nově stanoveno na **minimálně 1 975 EUR hrubého měsíčně**⁵⁸. Kromě univerzit uzavírají tyto smlouvy s doktorandy i jiné veřejné výzkumné instituce jako CNRS (Centre national de la recherche scientifique) ADAME (Agence de l'Environnement et de la maitrise de l'Energie), IRD (Institut de Recherche pour le Développement) nebo INSERM (Institut National de la Santé et de la Recherche Médicale).

Zákonem č. 2020-1674 z 24. prosince 2020 byl zaveden nový typ doktorské smlouvy, tzv. Contrat doctoral de droit privé (**soukromoprávní doktorská smlouva**)⁵⁹. Tato smlouva nabízí právní rámec smluvním doktorandům, kteří připravují svou disertaci v rámci výzkumné práce **v soukromém sektoru** (podniky, výzkumné nadace). Poskytuje právní jistotu hostitelským institucím, které dříve používaly nevhodné smlouvy na dobu určitou. Doktorandům zaručuje, že celková doba trvání činností doplňujících výzkumné činnosti svěřené doktorandovi na základě této smlouvy nepřesáhne jednu šestinu skutečné roční pracovní doby, doktorandovi svěřená výzkumná práce musí být zároveň v souladu s tématem jeho disertační práce. Smlouva je uzavírána na 3 roky, lze ji prodloužit na max. 5 let. Důvod pro zavedení této smlouvy byla mj. snaha podporovat nárůst počtu doktorandů, kteří pracují na disertačním výzkumu v rámci soukromých, nestátních institucí, a dále posílit viditelnost doktorského titulu a jeho zhodnocení ve všech hospodářských odvětvích.

Doktorandi jsou vybíráni k doktorské přípravě na základě výsledků magisterského studia a kvality doktorského projektu. Vysoká škola může k doktorské přípravě přijmout i ty zájemce, kteří smlouvu nezískají. Jejich studijní podmínky jsou však pak ztíženy nutností zajistit si finance jiným způsobem (zpravidla prací)⁶⁰. V případě doktorské smlouvy dává finance⁶¹ potřebné pro realizaci doktorského projektu a disertace doktorské škole k dispozici na základě vzájemné smlouvy sponzor (bailleur de fonds/funder) - národní vláda, regionální správa, francouzská nebo evropská agentura, asociace nebo

⁵⁶ <https://guide-doctorat.fr/fiches/DoctoratALaLoupe-04.pdf>.

⁵⁷

https://web.archive.org/web/20180412130103/http://circulaires.legifrance.gouv.fr/pdf/2009/04/cir_487.pdf.

⁵⁸ <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/sites/default/files/2021-10/-volutions-r-centes-du-doctorat---2021-14245.pdf>

⁵⁹ <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/fr/des-carrieres-plus-attractives-le-contrat-doctoral-de-droit-prive-45815>

⁶⁰ Viz Eurydice, https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/france/third-cycle-phd-programmes_en

⁶¹ Zdroj: zpráva z projektu NVF „Porovnání organizace, rozsahu a náročnosti doktorského studia na Univerzitě Karlově s vybranými zahraničními univerzitami.“ (neveřejný text)

fond, podnik. Na základě smlouvy mezi školou a sponzorem se rozhoduje o počtu přijatých smluvních doktorandů a výši jejich mzdy.

Doktorand je přijat ředitelem doktorské školy, jeho přijetí potvrzuje vedoucí disertační práce a vedoucí výzkumného útvaru, kam doktorand nastupuje. Pro doktoranda musí být zajištěny prostředky a podmínky pro realizaci jeho disertace. Ve smlouvě může být stanovena dvouměsíční výpovědní lhůta, po roce je smlouva revidována a prodlužována na další období. Rovněž se sjednává tzv. vedlejší doktorandská činnost, např. účast na vědecké misi, stáž, pedagogická činnost atd. Tyto vedlejší činnosti však jsou omezeny na šestinu roční pracovní doby. Pokud se doktorand věnuje i vedlejším aktivitám typu pedagogické činnosti, dostává za ně navýšenou finanční odměnu.

Studijní povinnosti, jejich kontrola a získání doktorského titulu

Na počátku doktorské přípravy je vždy podepisována tzv. "**thesis charter**", která je součástí úpravy doktorského studia z roku 2006⁶² a zaručuje kvalitu doktorské přípravy ve smyslu jasného stanovení práv a povinností všech zúčastněných stran, dále musí být příprava disertační práce součástí osobního a profesního projektu, jehož cíle a zdroje jsou hned od začátku jasně definovány. Tímto způsobem jsou definovány základní povinnosti doktoranda a jejich kontrola. Součástí doktorského projektu bývá publikační činnost⁶³, účast na konferencích, ve vzdělávacím plánu doktoranda jsou i vhodné kurzy poskytované doktorskou školou. Zejména v závěrečných fázích studia se doktorandi zpravidla snaží co nejvíce obohatit svůj životopis a síť kontaktů, jak uvádí jeden ze studentů⁶⁴:

„Samotná disertace nestačí, tu dělá každý. Čím víc publikujete, tím více se o vás a vašem tématu ví, spíše vás pozvou na konferenci. Rozhodující jsou poslední roky, kdy si musíte budovat životopis, abyste se dobře uplatnili.“

(Jéremie, 27 let, 4. ročník)

Stranami uzavírané charty, a tedy osobami, které jsou za její plnění zodpovědné, jsou: doktorand, školitel, vedoucí výzkumné jednotky či skupiny, ředitel doktorské školy a prezident univerzity. Případné konflikty mezi doktorandem a školitelem nebo vedoucím laboratoře jsou pak řešeny v první řadě ředitelem doktorské školy. V případě neúspěchu pak je konflikt postoupen až prezidentu univerzity.

Pokroky doktorského projektu a plnění stanovených cílů hodnotí pro daný projekt předem určený **monitorovací výbor**, a to nejméně dvakrát za dobu doktorské přípravy. Členem výboru musí být vždy alespoň jeden externí člen (příslušník jiného výzkumného týmu). Hodnocení probíhá formou setkání výboru s doktorandem, ze zasedání je vypracována zpráva pro doktoranda, školitele a doktorskou školu. Bližší pravidla jsou stanovována doktorskými školami.

⁶² Zákon č. 2006-450 z 18. dubna 2006, nařízení ze 7. srpna 2006

⁶³ Zdroj: zpráva z projektu NVF „Porovnání organizace, rozsahu a náročnosti doktorského studia na Univerzitě Karlově s vybranými zahraničními univerzitami.“ (neveřejný text)

⁶⁴ Zdroj: tamtéž.

Funkci vedoucího a kooperujícího vedoucího disertační práce mohou zastávat⁶⁵ lektori a asistenti podle ustanovení o jmenování členů Národní rady univerzit⁶⁶ nebo rovnocenní učitelé, kteří nejsou pod dohledem ministerstva školství; pracovníci vysokých škol, veřejných výzkumných organizací a výzkumných nadací, kteří jsou kvalifikováni pro vedení výzkumu.

Disertační práci uchazeče posoudí nejméně dva hodnotitelé. Tito hodnotitelé musí být schváleni k vedení výzkumu nebo patřit do některé z dalších kvalifikačních kategorií. Posuzovatelé by neměli patřit k doktorské škole a instituci uchazeče. Mohou být přizváni posuzovatelé patřící k zahraničním vysokým školám nebo výzkumným institucím.

Další charakteristiky

Možné zdroje financování doktorského studia/smluv⁶⁷:

Financování doktorského studia je z pohledu doktorandů individuální: na rozdíl od ČR neexistuje automatický nárok na získání stipendia či jiného příspěvku pro všechny doktorandy přijaté k přípravě disertace. Doktorand většinou uzavírá jednu ze smluv o doktorském studiu, typicky Contrat doctoral (viz výše), nebo dalšího typu smlouvy (CIFRE ad., viz dále), může však studovat i bez smlouvy a pokrývat své náklady např. z vlastních zdrojů. Stipendia a různé příspěvky k podpoře doktorského studia poskytují také další subjekty, např. regiony, nadace. Nabízíme přehled nejčastějších zdrojů financování pro doktorandy:

Finance od Ministerstva vysokého školství, výzkumu a inovací⁶⁸

Každoročně získává doktorandská škola fond příspěvků od příslušného ministerstva. Příspěvky přiděluje doktorská škola nejlepším uchazečům po posouzení jejich žádostí, zejm. podle výsledků magisterského studia. Příspěvky jsou doktorandům poskytovány po dobu tří let. Uchazeči by měli být mladší 25 let, ale pro mladší 30 let je možná výjimka. Žadatelé by měli být Francouzi, procházet naturalizací, být občany státu EU nebo být držiteli magisterského titulu získaného ve Francii.

CIFRE

Financování prostřednictvím smluv CIFRE - Dohoda o průmyslovém vzdělávání v oblasti výzkumu⁶⁹ je sjednáno v rámci partnerství mezi veřejnou výzkumnou laboratoří a podnikem.

BDI

Doktorandská stipendia pro inženýry BDI⁷⁰ uděluje CNRS⁷¹ (Národní centrum pro vědecký výzkum), který je zcela nebo částečně financuje společně s jinou výzkumnou organizací (podnikem) nebo veřejným místním orgánem (např. regionem).

⁶⁵ Zdroj: EURYDICE, https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/france/third-cycle-phd-programmes_en

⁶⁶ Conseil National des Universités

⁶⁷ Zdroj: Eurydice.

⁶⁸ Ministère de l'enseignement supérieur, de la recherche et de l'innovation, <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/>.

⁶⁹ Convention Industrielle de Formation par la Recherche.

⁷⁰ Bourses de Doctorat pour Ingénieurs.

CEA granty

Agentura pro atomovou energii CEA⁷² může se studenty doktorského studia, kteří připravují disertační práci v jejích laboratořích, uzavřít smlouvu o vypracování disertační práce. Smlouva o vypracování disertační práce je tříletou pracovní smlouvou na dobu určitou a CEA je zaměstnavatelem.

⁷¹ www.cnrs.fr, Le Centre national de la recherche scientifique.

⁷² Commissariat à l'Energie Atomique, www.cea.fr.

INSPIRACE

Na základě výše uvedeného přehledu základních charakteristik systémů doktorského studia nabízíme následující přehled prvků uspořádání doktorského studia ve sledovaných zemích, které považujeme za zajímavé a inspirativní:

Rakousko: V případě překročení předpokládané doby studia o více než 2 semestry doktorandům (ale i ostatním studentům) vzniká povinnost platit školné ve výši 363,36 EUR za každý semestr⁷³. Vybrané finance zůstávají vysoké škole, na které studenti studují. Jedná se fakticky o opatření, které zároveň motivuje studenty k včasnému ukončení studia, a zároveň přináší vysokým školám dodatečné finance.

Rakousko: Zákonem nastavený institucionální systém zajišťování a kontroly kvality vysokých škol zahrnuje samostatnou státní Agenturu zajišťující akreditaci studií i vysokoškolských institucí a dohled nad systémem kvality jednotlivých vysokých škol. Interní systém řízení kvality vysokých škol je pro jednotlivé vysoké školy rovněž povinný a Agentura jej i jeho používání kontroluje. Tento systematický dlouhodobý tlak na udržování a optimálně zvyšování kvality je možné považovat za inspiraci i pro nastavení interního (institucionálního) systému kvality i vnějšího nastavení kontroly kvality. Jedná se o dlouhodobě nastavený proces kontroly a tlaku na rozvoj, který může mít lepší výsledky, než velké jednorázové změny a reformy.

Rakousko: Na ministerstvu zodpovědném za vysoké školy je oddělení ombudsmana pro studenty VŠ, které vstupuje do potíží studentů, které nejsou schopni nebo ochotni řešit na své vysoké škole. Oddělení je odborné a mj. se vyjadřuje k návrhům zákonných změn v oblasti vysokého školství.

Polsko: Nová úprava doktorského studia posunula přípravu doktorandů směrem k profesionalizaci. Kombinované studium při zaměstnání bylo nahrazeno externí formou studia, která je však určena doktorandům připravujícím se při práci u zaměstnavatele, v jejímž rámci by se měl věnovat svému oboru. I když je tento způsob přípravy stále spíše okrajový, rozhodující většina doktorandů se připravuje v doktorských školách, otevírá nové možnosti v napojení na praxi. Novela také v rámci organizace studia klade důraz na oborovost, spíše, než na příslušnost k fakultě.

V Polsku je zakotvena minimální výše příjmu doktorandů, která se motivačně zvyšuje po kladném hodnocení doktorandů v polovině studia, a to pomocí plošného navýšení stipendia podmíněného pouze pozitivním hodnocením v půlce studia, které je rozšířeno o další individualizované možnosti navýšení příjmu (další stipendia). Doktorandi jsou také účastníky zdravotního a sociálního pojištění. Tato kombinace opatření je směřována k vytvoření takových podmínek, které umožní dobré výkony při přípravě disertace a ponechají otevřenou cestu k další vědecké kariéře, ale i možnost uplatnit se mimo akademickou oblast.

Německo: pro Německo je stále typická klasická individuální příprava doktoranda v kooperaci doktorand – školitel. Velká většina doktorandů je zároveň zaměstnána přímo na vysoké škole. Postavení doktorandů je však velmi nejednotné, liší se v závislosti na různých pracovních úvazcích a

⁷³ Spolkový zákon o organizaci univerzit a jejich studií, par. 91. Plné znění zákona viz <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20002128>. Tato povinnost se týká rakouských a dále zejm. studentů z EU a EHP zemí. Studenti ze třetích zemí mají toto školné stanovené výše (726,72 EUR).

zdrojích financí i povinností doktorandů zaměstnaných na vysokoškolském pracovišti. Předností je snaha zákonně regulovat dostupnost úvazků na VŠ a ve výzkumu prostřednictvím Zákona o časově omezených smlouvách ve vědě, a to tak, aby doktorandi i jiní vědečtí pracovníci pracující na svém kvalifikačním rozvoji měli možnost získat pracovní pozici k tomuto rozvoji vhodnou. Zároveň pracovní pozice znamená již faktický vstup do pracovního života vč. sociálního a zdravotního pojištění, a doktorand je tak fakticky velmi často již skutečně začínajícím mladým vědcem.

Německo + Rakousko: V Německu i Rakousku mají doktorandi možnost obrátit se v případě problémů a konfliktů ve studiu, které již nezvládají či nechtějí řešit se školitelem, na ombudsmana. Jedná se vždy o osobu nebo úřad, který jedná neutrálně a nezávisle. Může být zřizován při univerzitě, k dispozici jsou ale v případě obou zemí i naduniverzitní (centrální, celostátní či nadregionální) ombudsmeni. V případě Rakouska se jedná o kancelář při Ministerstvu školství, vědy a výzkumu. Podstatná je pro uživatele těchto služeb možnost obrátit se na externí instituci či osobu, která bude v jejich očích skutečně nezávislá. V některých případech může být postačující univerzitní ombudsman, v jiných cítí uživatelé potřebu se obrátit o pomoc mimo svoji univerzitu.

Německo: Doktorandský konvent, který působí např. na Univerzitě Heidelberg je orgánem, který v rámci univerzity zastupuje specifické zájmy doktorandů. Doktorandi mají skutečně specifické postavení i potřeby a jejich zapojení do uspořádávání podmínek na univerzitě je pozitivním krokem k jejich efektivnímu nastavení. Podkladem pro vznik tohoto orgánu bylo uzákonění samostatného statutu doktorandů ve Spolkové zemi Bádensko-Württembersko.

Francie: velmi systematické zajištění podmínek a potřeb pro doktorandy, kteří mají smlouvu na studium v doktorandské škole, zvyšuje pravděpodobnost úspěšného dokončení studia. Před přijetím musí s přijetím doktoranda souhlasit ředitel doktorské školy, vedoucí laboratoře a vedoucí disertace, přijímající instituce musí mít zajištěny pracovní podmínky a materiál pro doktoranda, je omezen počet přijímaných doktorandů tak, aby bylo možné tyto podmínky zajistit.

Francie: Doktorské smlouvy jsou právním dokumentem s charakteristikami srovnatelnými s pracovní smlouvou. Kromě doktorských smluv veřejnoprávních, které se používají při realizaci studia/výzkumu na veřejných institucích, existuje od r. 2021 také doktorská smlouva soukromoprávní, která umožňuje neveřejným institucím a podnikům „zaměstnat“ doktoranda a doktorandovi umožňuje připravovat disertaci při výzkumné činnosti pro soukromou instituci.

Francie: doktorské školy ve Francii představují jasně stanovený rámec pro strukturovanou, vysoce kvalifikovanou přípravu doktorandů ve vědeckých týmech vytvořených napříč fakultami, ev. přímo ve výzkumných institucích. Zajištění podmínek vč. materiálu pro přípravu disertace je zodpovědností doktorské školy.

Francie: Ve Francii je zakázáno uzavírat s doktorandy za účelem absolvování doktorské přípravy smlouvy, které neposkytují plnou sociální ochranu, tj. zajištění pro případ nemoci, důchodové pojištění, založení rodiny, nezaměstnanost. Z pohledu sociálního pojištění jsou již doktorandi fakticky v pozici zaměstnance a nemusí řešit „díry“ v sociálním pojištění např. v případě mateřství.

POUŽITÁ LITERATURA

Německo

DESTATIS: Bildung und Kultur - Statistik der Promovierenden 2020. 14. srpna 2021, dostupné na:
<https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Bildung-Forschung-Kultur/Hochschulen/Publikationen/Downloads-Hochschulen/promovierendenstatistik-5213501207004.html>

Eurydice: Third Cycle (PhD) Programmes, Germany. In: eacea.ec.europa.eu, 26. března 2021.
Dostupné na: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/third-cycle-phd-programmes-31_en

Hauss, K.; Kaulisch, M.; Zinnbauer M. et al (2012): Promovierende im Profil: Wege, Strukturen und Rahmenbedingungen von Promotionen in Deutschland. Ergebnisse aus dem Profile-Promovierendenpanel. Institut für Forschungsinformation und Qualitätssicherung, iFQ-WorkingPaper No. 13. Dostupné na:
http://www.forschungsinform.de/Publikationen/Download/working_paper_13_2012.pdf

Wegner, A.: Die Finanzierungs- und Beschäftigungssituation Promovierender: Aktuelle Ergebnisse der National Academics Panel Study. Dostupné na:
https://www.dzhw.eu/pdf/pub_brief/dzhw_brief_04_2020.pdf

<https://ombudsman-fuer-die-wissenschaft.de/>

<https://www.graduateacademy.uni-heidelberg.de/beratung/ombudsperson.html>.

www.nacaps.de

Rakousko

Bundesgesetz über die externe Qualitätssicherung im Hochschulwesen und die Agentur für Qualitätssicherung und Akkreditierung Austria (Hochschul-Qualitätssicherungsgesetz – HS-QSG),
Dostupné na:
<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20007384>

Bundesgesetz über die Organisation der Universitäten und ihre Studien, plné znění dostupné na
<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20002128>

Bundesgesetz über Privathochschulen (Privathochschulgesetz – PrivHG). Dostupné na:
<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20011248>

Eurydice: Third Cycle (PhD) Programmes, Austria. In: eacea.ec.europa.eu, 3. června 2021. Dostupné na: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/third-cycle-phd-programmes-1_en

TU-Wien - Wissensbilanz 2020. Dostupné na: https://www.tuwien.at/fileadmin/Assets/tu-wien/Organisation/TUW_Wissensbilanz_2020.pdf

www.ombudsmann.at, www.ombudsfrau.at

<https://www.qs.univie.ac.at/en/services/ombuds-office/>

<https://oeawi.at>

Polsko

Eurydice: Third Cycle (PhD) Programmes, Poland. In: eacea.ec.europa.eu, 12. listopadu 2020. Dostupné na: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/third-cycle-phd-programmes-56_en

Kostelecká, Yvona, Josef Bernard, Tomáš Kostelecký (2007): Zahraniční migrace vědců a výzkumníků a nástroje k jejímu ovlivnění. Sociologické studie / Sociological Studies 07:6. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. 117 s. ISBN 978-80-7330-134-7. Dostupné na: [Zahraniční migrace vědců a výzkumníků a nástroje k jejímu ovlivnění | Sociologický ústav AV ČR, v. v. i. \(cas.cz\)](http://www.sociologickyustav.cz/zahrani%C3%A7n%C3%AD-migrace-v%C4%9Bdc%C3%BA-a-v%C3%BDzkumn%C3%ADk%C3%BA-a-n%C3%A1stroje-k-jej%C3%ADmu-ovlivn%C4%9Bn%C3%AD)

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyzszego: Przewodnik po systemie szkolnictwa wyzszeo i nauki. Varšava 2019. Dostupné na: <https://konstytucjadlanauki.gov.pl/content/uploads/2019/02/przewodnik-po-reformie-wydanie-i-poprawione-marzec-2019.pdf>

NVF: Porovnání organizace, rozsahu a náročnosti doktorského studia na Univerzitě Karlově s vybranými zahraničními univerzitami. Zpráva z projektu pro Rektorát Univerzity Karlovy „Celouniverzitní výzkum o studentech doktorských studijních programů v oblasti socioekonomického zabezpečení“. Neveřejný text, 2019.

The Law on Higher Education and Science, 20. července 2018. Dostupné na:

<https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/konstytucja-dla-nauki-2>

<https://konstytucjadlanauki.gov.pl/ewaluacja> - webové stránky Minsiterstva vzdělávání a vědy Polské republiky k zákonu o vysokoškolském vzdělávání (Konstytucja dla nauki, tzv. Ustawa 2.0)

Francie

Confédération des Jeunes Chercheurs & Association Nationale Des Docteurs: Plan de financement du projet doctoral. Dostupné a: <https://guide-doctorat.fr/fiches/DoctoratALaLoupe-04.pdf>

Deloitte: The Researchers Report 2012. Country Profile: France. Dostupné na:

https://cdn1.euraxess.org/sites/default/files/policy_library/france_countryfile_2012_final.pdf

DGESIP: Circulaire 20 octobre 2006 Relative à la résorption des libéralités des doctorants et post-doctorants. Dostupné na:

https://web.archive.org/web/20180412130103/http://circulaires.legifrance.gouv.fr/pdf/2009/04/cir_487.pdf

Eurydice: Third Cycle (PhD) Programmes, France. In: eacea.ec.europa.eu, 27. prosince 2018.

Dostupné na: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/france/third-cycle-phd-programmes_en

Le Ministère de l'Enseignement supérieur et de la Recherche: Des carrières plus attractives: Le contrat doctoral de droit privé. Dostupné na: <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/fr/des-carrieres-plus-attractives-le-contrat-doctoral-de-droit-prive-45815>

Le Ministère de l'Enseignement supérieur et de la Recherche: Évolutions récentes du doctorat.

Prezentace na Národním dni doktorského studia, 20. Října 2021. Dostupné na:

<https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/sites/default/files/2021-10/-volutions-r-centes-du-doctorat---2021-14245.pdf>

Le Ministère de l'Enseignement supérieur et de la Recherche: Loi de programmation de la recherche pour les années 2021 à 2030. Dostupné na: [Loi de programmation de la recherche pour les années 2021 à 2030 | enseignementsup-recherche.gouv.fr](https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/loi-programmation-recherche-2021-2030)

NVF: Porovnání organizace, rozsahu a náročnosti doktorského studia na Univerzitě Karlově s vybranými zahraničními univerzitami. Zpráva z projektu pro Rektorát Univerzity Karlovy „Celouniverzitní výzkum o studentech doktorských studijních programů v oblasti socioekonomického zabezpečení“. Neveřejný text, 2019.

http://www.ehea.info/Upload/document/members/france/National_Report_France_2015_566719.pdf Accueil - Ministère de l'Enseignement supérieur, de la Recherche et de l'Innovation ([enseignementsup-recherche.gouv.fr](https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr)) – ministerstvo zodpovědné za PhD studium

<https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/fr/doctorat-51898> - stránky zodpovědného ministerstva věnované doktorskému studiu

<https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/cid148415/etablissements-enseignement-superieur-francais-accredites-delivrer-doctorat.html> - seznam institucí poskytujících ve Francii PhD. vzdělání

<https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000020552499/> - vyhláška 2009-464 ze dne 23. dubna 2009 zavádějící doktorské smlouvy pro oblast veřejných institucí

© 2021. Národní vzdělávací fond, o.p.s.
Reprodukce a citace je možná při celém zmínění zdroje a zachování kontextu formulace.